

ÇAĞDAŞ EĞİTİM TEKNOLOJİSİ KARŞISINDA GELENKSEL EĞİTİM ARAÇ VE YÖNTEMLERİ (*)

Prof. Dr. İnal Cem AŞKUN

Eğitim toplumun temel kurumlarından biridir. Toplumun değerleri, amaçları davranış örüntüleri eğitim ile bireylere aktarılır. Yönü ve içeriği ne olursa olsun, toplumsal gelişmenin, gerek bireyle toplum, gerek toplum ile öteki toplumlar arasında uyum ya da uyumsuzluk olgusunun, topluma maledilen geniş boyutlu tüm sorunların, eğer tek sorunlu kuruma aranacaksa, bu eğitimidir. Eğitimin devingenliği (dinamizmi) ve toplumun devingenliği arasında doğru oranlı bir ilişki vardır. Başka deyişle toplum ve onun temel kurumu eğitim, güçlü bir etkileşim ortamı içindedirler. Toplumun isteklerine olumlu yanıt veren eğitim ile eğitimde oluşturulan yeni davranış örüntülerini benimseyen toplum özünde çağdaş bir olguyu simgelerler. Bunun tersi durumlarda; toplumun devingenliğine koşutlanamayan eğitim, ya da eğitimin ileri amaç ve örüntülerini benimsemeyen toplum, gelenekçi bir olguyu ortaya koyarlar. Her eğitim ortamının kendine özgü bir de teknolojisi vardır. Diğer deyişle eğitim; düzeyi ve içeriği ne olursa olsun, ürettiği

(*) 29-31 mayıs 1978 tarihinde Fakültede düzenlenen I. EĞİTİM TEKNOLOJİSİ SEMİNERİNDE Bildiri olarak sunulmuştur.

teknolojiyle işlevlerini ya da hizmetini topluma verir. Eğitimde, teknolojinin yerini ve anlamını daha iyi saptamak için bu konuda bir tanım gereği açıktır, şöyleki:

Eğitim Teknolojisi : eğitimin toplumdaki kurumsal işlevini görmesini sağlayan politika, yöntem, davranışlar ile araç ve gereçlerin tümüdür.

Tanımda görülmektedir ki, eğitim teknolojisi sadece bazı araç, gereç ve yöntemlerden eğitimde yararlanılması değil onların uygulamadaki politika ve davranış kalıplarını da içermektedir. Ters durumda, ortaya yalnızca bir «eğitim mekaniği» konmuş olur ki, bu da başlangıçta eğitimin çağdaş teknolojiye kavuşması amacını engeller. Bazı kavramların anlaşılması, onların karşıtlarını açıklamakta daha kolay olacağından; eğitimde çağdaş teknolojinin de kapsam ve boyutlarının görülebilmesi için, çağdaş eğitim ortamından önce onun karşıtı gelenekçi ortamı incelemek gerekecektir.

EĞİTİMDE ÇAĞDAŞLIK KARŞISINDA GELENEKÇİLİK

Eğitimde çağdaşlık karşısında gelenekçiliği aşağıdaki model seçenekleri ile görmek, konuya daha açıklık getirebilir, şöyleki:

- 1- Gelenekçi Toplum (Çevre), Gelenekçi Eğitim
- 2- Gelenekçi Toplum (Çevre) - Çağdaş Eğitim
- 3- Çağdaş Toplum (Çevre)-Gelenekçi Eğitim
- 4- Çağdaş Toplum (Çevre)-Çağdaş Eğitim

Bu modellerin herbiri üzerinde durmak, çalışmamızın sınırlarını çok aşar. Ancak, genel bazı açıklamalarla eğitim ortamının çağdaş ve gelenekçi kesitlerini belirlemek olurludur.

Burada amaç model, kuşkusuz sonuncu olan «çağdaş toplum-çağdaş eğitim» modelidir. Çünkü ancak bu modelde eğitim ortamı, teknolojisini sürekli çağdaş düzeyde tutma ya da üretme olanağına kavuşmaktadır. En geri model olan «gelenekçi toplum-gelenekçi eğitim» olgusunu kırmak için kuşkusuz öncelikle eğitimde çağdaşlaşma süreçlerini başlatmak gerekmektedir. İşte burada, gelenekçi eğitime çağdaş eğitim teknolojisini getirme sorunu ortaya çıkmaktadır. Söz konusu modellerin en çarpık olanı kuşkusuz çağdaş bir toplumda ya da çevrede gelenekçi eğitimin görülmesidir.

Bu özünde, toplumun eğitim dışı kurumlarından hızlı bir çağdaşlaşma içine girişi, eğitimin buna ayak uydurmasında geç kaldığı durumu göstermektedir. Yaşamını çağdaş kalıplara sokmuş toplum ya da çevrelerde eğitimin uzun süre direnmesi aslında olanaksızdır. Belki toplumun bazı kesitlerinde, eğitimin toplumun çağdaş devinimini tıkamayan noktalarda, gelenekçi tavırı sürebilir. Kuşkusuz bu özel bir durumdur. Genelde, çağdaş toplum yaşamı eğitimi, bıraktığı eski toplumsal düzeyin teknolojik kalıplarında tutmaz, onu da bir süre sonra çağdaşlaştırır.

Başlangıçta da değindiğimiz gibi, eğitimde çağdaşlığın belirginleşmesi için, önce gelenekçi eğitimin yaratıcısı, gelenekçi toplum ya da çevrenin özelliklerini, sonra bu toplum veya çevrenin eğitim özelliklerini anaçizgileriyle ele almakta yarar görmekteyiz.

Gelenekçi Toplumun Özellikleri

Bir toplum ya da toplumsal çevrenin çağcıl ve gelenekçi özelliklerini en iyi biçimde ortaya koyan ya da simgeleyen öğeler **kişi** ve **aile** üzerinde toplanmaktadır. Bunların dışındaki öğeler örneğin çeşitli kuruluşlar, fiziksel görünüm, vb. aldatıcı olabilmektedir. Toplumun çağcıl (modern) ve gelenekçi kalıplarını simgeleyen öz öğe niteliğindeki kişi ve aile özelliklerinin gelenekçi boyutları, evrensel planda şöyle belirtilmektedir.

Gelenekçi Çevrede Kişi Özellikleri : 1- Toplumsal örgüt ya da kurumlarla bağıntı kurmaktan kaçınır, bireysel tutum gösterir. 2- Değişikliğe karşı direnir. Alıştığı geleneksel yaşam biçimini sürdürmeyi yeğ tutar (tercih eder). 3- Kendi yaşantı ve amaçlarını belirleme özgürlüğünü duyamaz, çünkü kadere inanır. 4- Bulunduğu ortamda belli bir işleyiş ya da çalışma düzeni kuramaz. Dağınık hareket gösterir. 5- Kendine güveni yoktur. Sürekli kuşku duygusunun baskısı altındadır. 6- Karşı cins ile dengeli ilişki kurma anlayışı yoktur. Geleneksel erkek üstünlüğüne önem verir. 7- Geleceğe ilişkin plan yapma ve hazırlıklı olma anlayışı gelişmemiştir. 8- Kişisel duygularına, grup amaçları yanında öncelik verir. 9- Düşüncelerinde gerçekçi olamaz, metafizik inançlarına büyük değer verir. 10- Çoğu kez peşin yargılarla hareket eder, dogmatiktir. Tarafsız (objektif) düşünme alışkanlığını edinmemiştir.

Gelenekçi Çevrede Kişilerarası İlişki Özellikleri : 1- Kişilerin akrabalık, arkadaşlık, vb. bağları olduğu grupların yaşamlarındaki

önemi son derece büyüktür. 2- İlişkiler, kişisel temele dayanır, duygusal nedenler ağır basar, 3- Karşı cinsle arkadaşlık bağı yoktur veya çok zayıftır. 4- İlişkilerde statü aranmaz, başka deyişle statünün baskısı yoktur. 5- Kişiler gruplara katılmayı istemezler veya çekingen davranırlar. 6- Kişilerin grup içinde görev yapması sadece kişisel temele dayanır. 7- Bireylerde iş bilinci yerleşmemiştir. İşe bağlılıkları zayıftır. İş güvenliği ve kanışına (tatminine) pek az önem verirler. 8- Eğitim ve öğretime karşı çelişik duygular beslenir. Bazan desteklenir, bazan da gereksizliği savunulur. 9- Sağlık konularında doktora, hastaneye gitmekten, ayrıca yetkili kimselerle bir arada bulunmaktan ve iyi eğitim görmüş kişilerle karşılaşmaktan kaçınılır. 10- Amaçlara ulaşmada yasalara, kamu yönetimini düzenleyenlere güven duyulmaz.

Gelenekçi Çevrede Aile Özellikleri : 1- Ailede yetişkinlere önem verilir. Düzen onlara göre ayarlanır. 2- Ailede erkek egemen (hakim) durumdadır. Baba- erkil bir aile vardır. 3- Karı ve koca birbirinden ayrı düşünülür, ikisinin de bağlı olduğu gruplar ayrıdır. 4- Ailenin çok az eylemlerinde birlik ve beraberlik vardır. 5- Çocuk terbiyesinde disiplin anlayışı gelişmemiştir. Genellikle çocukların isteklerine uyulur. 6- Aileyi birbirine daha çok duygusal bağlantılar bağlar. Bu konuda ortak çıkarların rolü pek azdır. 7- Dış dünyaya kuşkuyla bakılır ve korkulur 8- Ailede yeni yaşam biçimlerine, yeni araç, gereçler ile davranış türlerine karşı çıkılır.

Gelenekçi Eğitim Ortamının Özellikleri

Kişi, kişilerarası ilişkiler ve aile öğeleri açısından temel özelliklerini belirlemeye çalıştığımız gelenekçi toplumun veya çevrenin bu yapısına benzetmeli olarak, gelenekçi eğitimin yapısının da başlıca şu özelliklerini öne sürebiliriz:

Gelenekçi Eğitim Ortamında Eğiticinin Özellikleri : 1- Eğitimde bireysel tutum gösterir. Öğrencileriyle etkileşime giremediği için, eğitici yanı değil, tek yönlü öğretici kişiliği vardır. 2- Eğitime yeni öğelerin girmesine karşı çıkar. Alıştığı geleneksel öğretim tutumunu sürdürmekte direnir. 3- Eğitimde kendine özgü yaratıcı davranışları geliştiremez, «ustasından gördüğünü yapma» anlayışıyla, «hocalarını» öykünmekle yetinir. 4- Eğitimde belli işleyiş ya da çalışma düzeni kuramaz, günlük davranışlarını kararsızlığa iten kişisel eğilimlerinin dağınık görünümü içinde kalır. Örneğin,

her yıl öğrettiği konulardan sıkılıp, karşısına gelen öğrencilerin farklı olduğunu düşünmeyerek, öğretim konularından bazı çıkar- ma ya da atlamalar yapar. 5- Öğrettiği konuların «eğitim bilinci- ne» ulaşmadığından, kendine güveni yoktur. Çünkü bildiklerinin değeri, yararı hakkında görüşü gelişmemiştir. Bunun için öğreti- mini yaptığı konuların yetkilisi olmaktan kuşku duyar. 6- Öğren- cileri arasında kız, erkek ayırımı yapar. Erkek öğrenci, erkek öğ- retmen, erkek yönetici çizgisinin üstünlük karmaşığından (komp- leksinden) kendini kurtaramaz. 7- Öğretim ve eğitimini planlama anlayışı gelişmemiştir. Bunun için de gelecek eğitim dönemine ha- zırlanma gereğini duymaz. 8- İçinde bulunduğu öğretim ve eğitim grubunun ortak amaçları olması ve grup üyelerinin buna uygun davranması gerektiğine inanmaz. Kişisel tutumuna her zaman ön- celik verir. 9- Tutumunda gerçekçi olamaz. Her dönem karşısına değişik bir öğrencinin geldiğini benimsemediğinden, çoğu kez ken- di öğrenciliğinin davranış üstünlüğünde takılmıştır. Aynı davra- nışları yıllar boyu, karşısına gelen öğrencilerden göreceği inancıyla yaşar. 10- Peşin yargularının, eski deneyimlerinin, çoğu kez uy- gulamalı değerini yetirmiş sonuçlarının etkisinden kendisini kur- taramaz.

Gelenekçi Eğitim Ortamında Kişilerarası İlişki Özellikleri: 1- Eği- timde çeşitli rolleri olan kişiler, tek yönlü iletişimle uğraşlarını sürdürdüklerinden, ne kendi aralarında, ne dolaylı ilgileri olabile- cek ilişki kurmayıp, yaşamdaki ilişkilerini eğitim ortamı dışındaki kişilerle düzenlerler. 2- Eğitim ortamındaki kişilerarası ilişkiler salt zorunluluklar karşısında ve çoğu kez duygusal nedenlerle ku- rulur. 3- Eğitim ortamında aynı rolü benimsemiş kişiler arasında bağlılık yoktur. Meslek veya «rol» arkadaşlığı kavramları gelişme- miştir. Buradaki bağlılıklar da, yaşamın genel arkadaşlık bağlılı- ğındaki nedenlerle ve duygusal olarak kurulur. 4- Eğitim ortamı- nın sert statü anlayışı, ilişki kurmayı engellediğinden, değişik rol- lerdeki kişilerle ilişki kurulduğunda, bu statülerin en az davranış koşullarına uyulmaz, taraflar birbirinin statüsünü «hiçe sayarak» ilişki kurarlar. Bu durum, eğitim ortamının farklı rollerindeki ki- şilerini birbirinden kaçış içine iter. 5- Kişiler eğitim ortamının amaçlarına dönük gruplar kuramadıkları gibi, şu veya bu şekilde kurulmuş olanlara da katılmaktan çekinirler. 6- Eğitimin yasal yapısı gereği kurulmuş gruplar içinde zorunlu olarak gözükseler bile; kişiler bu yapıda yine de kendi özel görev anlayışlarıyla çalı-

şırlar. 7- Eğitim ortamındaki kişiler kendi rollerini benimsemediklerinden, belli bir iş ya da görev bilinciyle çalışmazlar. İşe ya da görevlerine bağlılıkları zayıftır. Dolayısıyla rollerinden dolayı bir yaşam kanışı (tatmini) duymazlar. Kanışı, bu rollerin görev gereklerinden kaçma fırsatlarını elde etmede ararlar. 8- Gelenekçi toplumun kişilerarası özellikleri arasında belirtilen eğitim ve öğretime karşı çelişik duyguların beslenmesi, bazan desteklenip bazan gereksizliğinin savunulması, gelenekçi eğitim ortamında da aynı biçimde geçerlidir. 9- Kişiler eğitim ve öğretimdeki sorunlarını yetkili kişilerle görüşmekten; aynı rollerin başarılı olmuş görevlileriyle bir arada bulunup, onlarla ilişki içine girmekten kaçınırlar. Kıskançlık ve çekingenlik duyguları bu kişilerde; kendi sorunlarına başka kesimlerde çare arama; bulamayınca da aynı çevreler olumsuz duygu ve tepkiler geliştirme eğilimine yol açar. 10- Eğitimin amaçlarına ulaşmada yasalara ve bunları yürütmekle görevli olanlara güven duyulmaz. Çoğu kez düşman gözüyle bakılır.

Gelenekçi Eğitim Ortamının Örgüt Özellikleri : 1- Bu tür ortamın örgütlerinde, sürekli «kıdemlilere» önem verilir. Örgüt düzeni onların anlayış, istek ve davranış biçimlerine göre ayarlanır. 2- Örgütte babaerki bir aile düzeninin işleyişi egemendir. Herkes, çevresine egemen tavırlar koyan «rol kıdemlilerinin» çizgisinde davranış gösterir. 3- Eğitim ortamının eğitici, eğitilen, yönetici grupları arasında ilişkiler yasal yönden kurulmuş olsa bile, yaşamsal açıdan kurulmamıştır. Bu üç büyük grup, kendilerine özgü yaşayışlarını sürdürerek, herbiri diğerlerinden kendisine uyum göstermesini ister. 4- Örgütün büyük grupları arasında hiç ya da çok sınırlı koşullarda pek az birlik ve beraberlik görülür. 5- Eğitimde öğrenci ya da eğitilenlerin belli bir disiplinle yetiştirilmesi anlayışında, örgütün eğitici ve yönetici kesimleri arasında bir tutum birliği gelişmiştir. Çoğu kez yönetici ve eğiticiler öğrenciler karşıt düşen davranışlarda bulunmakta ararlar. Böyle bir ortamda kuşkusuz, kitle isteğine dönüşen her türlü öğrenci isteğine eğitici ve yöneticilerce uyulur. 6- Gelenekçi eğitim ortamında örgüt kesimlerini birbirine duygusal bağlar birleştirir veya ayırır. Örgütün eğitimdeki toplumsal amaçları ile bu amaçları yerine getirmedeki çıkarlarının söz konusu bağları oluşturmada rolü yoktur. 7- Örgüt kendi dışındaki çevrelere kapalıdır. O çevrelerdeki eğitim örgütlerinin davranışlarına kuşkuyla bakılır. İşbirliği olanaklarının araştırılmasından kesinlikle kaçınılır. 8- Örgüte yeni görevler getire-

cek geliştirme önerilerine karşı çıkılır. Sürekli bu önerileri yapanların örgütten uzaklaştırılmalarına çaba gösterilir. 9- Örgüte yeni eğitim ve öğretim araçlarının getirilmesi genel planda istenmez. Ancak, eski eğitim ve öğretim davranışlarını daha kolay yürütecek araçlar ile yöntemler büyük çapta benimsenir. 10- Örgütün eğitim ve yönetim kalıpları dışında davranış göstermeye kalkışanlara, yasal ya da yasa dışı cezalar ile baskılar uygulanarak, gelenekçi tavırda kalmaları sağlanır.

GELENEKÇİ EĞİTİM ORTAMININ ARAÇ VE YÖNTEMLERİ

Geleneksel eğitim araç ve yöntemleri adı altında topladıklarımız aslında gelenekçi eğitim ortamının araç ve yöntemleridir. Yoksa salt geleneksel kavramı, olumsuz bir tavır betimlemez. Çağdaş ortamların da, uzun sürede başarısını kanıtlamış geleneksel davranış kalıpları vardır. Çalışmamızın başlığında yer alan «geleneksel» sözcüğünün kuşkusuz böyle bir anlam içeriği yoktur, bütünüyle gelenekçi eğitim ortamına bağlı olarak alınmıştır. Gelenekçi eğitim ortamının araç ve yöntemlerini **eğitici, öğrenci ve yönetim** açısından ele almak olurludur, şöyleleki:

Eğitici Açısından Geleneksel Eğitim Araç ve Yöntemleri

Gelenekçi eğitim ortamında eğitici aslında tek yönlü iletişimle bir **öğretici** kimliği taşıdığından, bu sınırlı meslek kişiliğinin kullandığı yöntem ve araçlar da oldukça yalın bir nitelik göstermektedir. Eğer bu anlatıma görüntüsel içerik kazandırmak istersek, şöyle yazınsal (edebî) bir kurguya gidebiliriz:

«Bir sınıf ve öğrenciler, Kara tahta, önünde kürsü veya masa. Orada oturan ya da ayakta bir öğretici, ders anlatıyor. Öğrenciler dinliyor, not tutuyor ve dersin kitabı varsa ondan izliyor. Bazan öğretici eline tebeşir alıp, tahtaya bazı şeyler yazıyor ya da çiziyor. Öğrenciler de defterlerine aynen bunları kopya ediyorlar. Dersin bitiş zili çalıyor. Öğretici, öğrencilere derste anlamadıkları yer olup, olmadığını soruyor. Öğrencilerde ses yok. Öğretici çantasını alıp çıkıyor. Öğrenciler de hemen peşinden sınıfı boşaltıyor.»

Böyle bir eğitim ortamının dayandığı varsayımları şöyle belirtebiliriz:

- 1- Öğrenciler dersi öğrenmeye karşı güçlü bir istekle sınıfa gelmişlerdir.
- 2- Öğrencinin güçlü bir iletişim yeteneği vardır. Öğrencilerine kişiliği, bilgisi, sınıf içi davranışlarıyla etkili olabilmektedir.
- 3- Tahta, tebeşir, defter, kitap, öğrenci ve öğretici arasındaki eğitim etkileşimini tüm verimliliğiyle sürdürmeye yeterlidir
- 4- Dersin sonunda öğrencinin öğreticiye, onun dersi anlayıp, anlamadığı sorusuna karşı bir yanıt vermemesi, dersin konusunu en iyi biçimde öğrendiği ve kavradığına güçlü kanıttır.
- 5- Bir ders süresince öğreticinin konuyu anlatması, öğrencilerin de sessizce dinlemeleri her iki tarafın da eğitimdeki görevlerini tam anlamıyla yerine getirdiğini göstermektedir.

Günümüzde, ne derece doğru olduğunu araştırmaya bile gerek duymadan reddedilecek bu varsayımlar, kuşkusuz sadece araçların yenilenmesiyle, gelenekçi ortamdaki etkilerini yitirmezler. Örneğin, kara tahtanın yeşile boyanması, tahta ve tebeşir yerine tepgöz kullanılması, öğreticinin derse girmeyip, aynı dersi sınıftaki bir televizyon ekranında anlatması gelenekçi ortamı yeni araçlarla sürdürmeden öte bir anlam taşımazlar. Aslında bu eğitim ortamının işlevi bazı konuları öğrencinin **belleğine** girerek, ona **tanıtmadır**. Özetlemek gerekirse, böyle bir ortamın eğitim yöntemi eski deyimleriyle «takrir», başka deyişle ders **anlatma**, amacı **tanıtma**, öğrencide işlettiği yetenek alanı **bellek** olmaktadır. Bu ortamda sınavların amacı, yine eğitim ve öğretim değil, öğrencilerin **sınıf geçme** durumlarını belirlemektedir. Öğrencinin sınıf geçmesi, belli bir sürede, kendisine yıl içinde tanıtılan konuları, bellek gücüyle **anımsamasına** bağlıdır. Anımsayan ya da yakalanmadan kopya çekenler sınıf geçer; anımsayamayanlar veya kopya çekerken yakalananlar, **sınıfta kalır** ya da **dersten geçemezler**. Bu sonucun dayandığı varsayım ise, öğrencinin eğitim döneminde kendisine anlatılan dersleri öğrenmediğidir. Sınavı anımsamaya ve bellek gücüne dayanan bu eğitim ortamının; sınav sonucunun öğrenmeye, öğrencinin eğitilmesine bağlanması; gelenekçi eğitimin en sakıncalı aldatıcı ve şaşırtıcı yapısal çelişkisi olmaktadır.

Öğrenci Açısından Geleneksel Eğitim Araç ve Yöntemleri

Gelenekçi eğitim ortamında ,öğrenci eğitime karşı belli bir bilinçten çok, koşullanmayla katılır. Amacını belirleyemediği veya bu konuda kendisine yardımcı olunamadığı için izlediği derslerin, verdiği sınavların eğitsel işlevini bilemez. Bildiği tek şey, bunlarla sınıf ya da ders geçip, bulunduğu okulu bitireceğidir. Amacı sınıf geçme, okul bitirme gibi gerçekte pek fazla bir anlam taşımayan zayıf noktalara bağlandığından, kendisine kolayca bu olanağı tanıyan yolları araştırır. Asıl eğitim bilincine okulu bitirdikten sonra varacağından, böyle bir gerçeği kendinden önce görüp, derslerini ciddi tutan, sınavlarını zorlaştıran eğitimcilerden yılgınlık gösterir, onlara düşmanlık bile besleyebilir.

Gelenekçi ortamda; öğreticiye ve derslerine karşı saygılı olmak temel davranışlardan olduğundan öğrenci ne dersleri, ne öğreticileri, ne de eğitim araç ve yöntemlerini eleştirme gücünü kendinde bulamaz. Tüm çabasını derslerin kitap ve notlarını elde edip, bunları okuyarak ezberlemeye; eğer belleği pek güçlü değilse, sınavlarda **kopya çekebileceği** yolları araştırmaya harcar. Öğretici kapalı sınav düzeninde, ders kitap ya da notlarının dışında, biraz düşünmeye dayalı bir soru sorarsa, öğrencilerinin «kafa sorusu sordu» şeklinde açık, gizli eleştirilerine konu olur.

Öğrencilerin amaç ve bilim noksanlığı onları, geleneksel eğitim araç ve yöntemlerin dışında yolları istemelerini engeller.

Yönetim Açısından Geleneksel Eğitim Araç ve Yöntemleri

Gelenekçi ortamın eğitim yönetiminde, geleneksel araç ve yöntemlerin değiştirilmemesinde güçlü bir çaba gösterilir. Ancak eskiden beri uygulanagelen araç ve yöntemlerden, sadece davranış kolaylıkları sağlanan yenileri benimsenir. Örneğin toz yapmayan tebeşir, sınav kolaylığı sağlayan test türü sınavlar tepegözler, öğreticinin sınıfta bulunmasını zorunlu kılmayan televizyon ekranları, vb. kolaylıklar bu yönetimin de benimseyeceği yeni araçlar olabilir. Gelenekçi ortamın yönetimi öğrencilere kitapların, ders notlarının hemen sağlanmasında duyarlık gösterebilir. Öte yandan derste kullanılan kitapların dışında yayınlar, eğitimcilerce benimsenmediğinden, yönetim de kütüphaneye önem vermez, «kitap deposu» anlayışıyla davranır.

Bu arada öğrencilerin, bazı değişik yöntemler uygulamaya girişen, eğitimcilerden yakınmalarını ciddi olarak değerlendirip, bu tür gelişmeleri önleyici baskılara başvurabilir.

Gelenekçi ortamda yönetim için önemli olan öğretmenlerin zamanında sınıflarına girip, ders zillerine uygun olarak süreleri kullanmalarıdır. Sınavlar da aynı uyum içinde yapıldığında, yönetimin eğitimin yeterliği ve etkinliğinden bir kuşkusu kalmaz.

SONUÇ

Sinema, radyo, televizyon başta olmak üzere en yeni araçları eğitime getiren çağdaş eğitim teknolojisi karşısında yer alan gelenekçi eğitim ortamı, kendi davranış, yöntem ve politikalarını değiştirmedikleri sürece, bu araçlardan yararlanmaya hazırdır. Buradan görülmektedir ki, çağdaş eğitim teknolojilerinden sadece araç ve gereç anlaşıldığında, gelenekçi bir toplumun bu yapısını eğitimle değiştirme olanağı bulunmayacaktır. Hangi alanda olursa olsun, çağdaş teknoloji ancak çağdaş davranışları benimsemiş toplumsal ortamlara tüm boyutlarıyla yerleşebilir. Böyle bir davranış temelini hazırlanmasında ise yönetime büyük sorumluluk düşmektedir. Yönetim, toplumsal gelişmenin hem başlangıç hem tıkanma noktasıdır. Gelişmeleri başlatacak kadar ileri anlayışla çalışan bir yönetim, kuşkusuz çağdaş eğitim teknolojisini gerek fiziksel gerek davranışsal içeriği ile birlikte yer aldığı toplumsal çevreye getirecektir. Toplumsal gelişmede tıkanıklık yaratan, toplumun gelenekçi yapısına ödün (taviz) veren yönetim, çağdaş eğitim teknolojisinin, sadece yeni araçlarına eğilim gösterip, böylece bir yandan geleneksel eğitimini daha kolaylıkla yürütme olanağını elde ederken; öte yandan bu gösteriş gücüyle çevrenin tüm beğenilerini de kazanacaktır. İşte önemli olan, çağdaş eğitim teknolojilerinden yararlanırken, böyle bir çıkmaza girmeden, onun çağdaş davranış ve politikalarıyla eğitim ortamına getirilmesini sağlamaktır.